

DE KRIM BLIJFT IN BEWEGING

De visie van Plaatselijk Belang De Krim op de komende 20 jaar.

Inleiding

De Krim is een dorp in de gemeente Hardenberg met ongeveer 2300 inwoners. Het kent een rijk verenigingsleven en een voorzieningenniveau dat meer omvat dan op basis van de grootte van het dorp verwacht mag worden. Dat wordt vooral veroorzaakt door de mentaliteit van het dorp die met woorden als daadkracht, onderlinge samenwerking en zelfredzaamheid kan worden omschreven.

Want wat is er op dit moment al in het dorp aanwezig? Twee scholen, een dorps huis met sportzaal, sportvelden met nieuwe accommodaties, een zwembad, een supermarkt, kerk, cafés, een ijsbaan, een evenemententerrein enz. enz. Kortom een dorp dat het waard is om in geleefd te worden.

Maar hoe zit dat over 20 jaar? Hoe ziet De Krim er dan uit? En wat moeten we doen om dat te bereiken? Die vragen zijn actueel, zeker ook omdat op dit moment een aantal nieuwe initiatieven spelen. Er wordt gewerkt aan de realisering van een multifunctionele accommodatie (MFA) met een sporthal, het vrijkomende terrein moet / kan opnieuw worden ingevuld en er wordt gedacht aan woningen voor hulpbehoevenden

Mooie plannen, die echter tegelijkertijd de vraag oproepen wat ze nu precies betekenen voor de toekomst van het dorp. Voldoen ze aan de behoeften van over 20 jaar? Hoe wordt er dan geleefd en gewoond in De Krim, dat zoals alle dorpen in de regio met krimp te maken krijgt? Hoewel de initiatiefnemers van vandaag het gevoel hebben dat de plannen “passen”, is de wens naar voren gekomen daar eens nader bij stil te staan. Welke richting willen we op, wat gaan we daaraan doen, en hoe kansrijk is dat? Kortom: wat is onze visie op de leefbaarheid in De Krim over 20 jaar?

Voor u ligt dan nu hoe Plaatselijk Belang (PB) aankijkt tegen de toekomst van ons dorp. Die visie is er een op hoofdlijnen. We hebben niet gestreefd naar een gedetailleerd actieplan voor de komende 10 jaar. Daar hebben we redenen voor. De eerste is de snelle ontwikkelingen in de samenleving. Zaken veranderen snel en de toekomst is niet tot in detail te voorspellen. We hebben er daarom meer aan om te beschrijven welke richting we op willen en waar we zo ongeveer terecht willen komen. Dat helpt ons als richtlijn wanneer we in concrete situaties beslissingen moeten nemen en geeft tegelijkertijd ruimte om te kunnen manoeuvreren. Dat is nodig omdat we er van overtuigd zijn dat resultaten alleen bereikt kunnen worden als alle betrokkenen met elkaar samenwerken. Dat kan alleen als iedereen ruimte heeft om zijn of haar inbreng te hebben. Het zou dan niet passen als PB een tot in detail omschreven plan als inbreng zou hebben.

Hoe is deze visie tot stand gekomen?

Aan de basis van deze visie liggen alle gesprekken die we als inwoners van De Krim de afgelopen jaren met elkaar hebben gevoerd. Vaak waren dat gesprekken over nieuwe initiatieven die tot stand kwamen als antwoord op vragen en behoeften vanuit het dorp. Veel van de argumenten die daarbij naar voren zijn gekomen gelden in wezen nog steeds. Hoogstens moeten ze nog eens geijkt worden op de tegenwoordige tijd. Deels is dat al gaande bij de gesprekken over de initiatieven die nu spelen en is de belangrijkste taak de verbinding tussen verschillende invalshoeken aan te brengen.

Daarvoor zijn in kleine kring twee scenario's beschreven: één waarbij op basis van “ongewijzigd beleid” sprake is van lichte krimp, en één waarbij door het actief inspelen op nieuwe kansen door het dorp sprake is van lichte groei. Op een inloopavond op 9 februari 2017 is aan inwoners van De Krim gevraagd hoe ze over die scenario's dachten. Waar gaat de voorkeur naar uit? Wat is realistisch? Maar vooral: wat moet je doen om te bereiken wat je graag wilt?

Na de inloopavond zijn alle ideeën en opmerkingen, samen met de onderwerpen die al ‘in het oog’ liggen, verwerkt in de visie die nu voor u ligt.

Het motto

We hebben een mooi dorp, waarin het goed wonen is. En dat doen we over het algemeen met veel plezier. Als we dan praatte over de toekomst van ons dorp kwam steeds naar voren dat: **“wie nu met plezier in De Krim woont, moet dat over 20 jaar ook nog kunnen doen”**. Daarmee hebben we ons motto voor deze visie te pakken. Het doet recht aan waar we nu staan, het biedt ruimte aan plannen voor iedereen en het biedt ruimte aan activiteiten en maatregelen op alle mogelijke gebieden. Tegelijkertijd daagt het uit: het legt voor de toekomst van ons dorp de verantwoordelijkheid daar waar die het meest hoort: bij het dorp en haar inwoners zelf!

Een uitgelezen kans.

De plannen waarover op dit moment wordt gesproken geven nieuwe mogelijkheden aan De Krim. Immers: als een nieuw MFA wordt gerealiseerd ontstaat op de plek van het huidige dorps huis ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. En dat midden in het dorp. Bijvoorbeeld bij woningbouw geeft dat voordelen: er hoeven geen nieuwe “uitleglocaties” worden gevonden met de daarbij (in de meeste gevallen) lastige besluitvorming. Daarnaast heeft Beter Wonen Vechtdal nog een te bebouwen stuk grond in haar bezit aan de Beukenlaan.

En tenslotte: rond 2023 zal conform planning moeten worden nagedacht over de huisvesting van de scholen. Er zijn ontwikkelingen denkbaar (verderop daarover meer) die de huidige locaties vrijmaken voor nieuwe ontwikkelingen en projecten. Daarmee verkeren we in de bijzondere omstandigheid dat binnen het dorp ruimte is voor ontwikkelingen (inbreiding) en dat er geen sprake hoeft te zijn van “uitbreiding” van De Krim. Onze visie moet er aan bijdragen dat deze kans optimaal wordt benut.

Het motto verder uitgewerkt

Als we naar het eerder geformuleerde motto kijken zijn een paar zaken van belang. Als we spreken over “wie nu met plezier in De Krim woont” is het belangrijk om te weten waarom we hier met plezier wonen. Dat heeft te maken met de sfeer in het dorp: daadkrachtig, op samenwerking gericht en in staat voor onszelf (en elkaar) op te komen. Maar ook de goede voorzieningen die we hier hebben en het verenigingsleven spelen een rol.

Bij “moet dat over 20 jaar ook nog kunnen doen” is van belang te kijken naar wat dan extra aandacht behoeft. Vooral voor jongeren uit De Krim en voor zorgbehoevenden is bij continuering van het huidige beleid de kans groot dat voor hen op termijn geen passende huisvesting zal zijn. Vooral bij de jongeren heeft dat effecten die verder gaan dan hun eigen geluk. Minder jongeren betekent t.z.t minder kinderen. Dat betekent weer een kleinere basis voor scholen, sportverenigingen en dergelijke. Terwijl die voorzieningen juist zo belangrijk zijn als het gaat om de leefbaarheid. Het is ook op dit moment een van de redenen waarom we met zoveel plezier hier wonen.

Wat betekent dat? In elk geval dat we voor de toekomst inzetten op een ontwikkeling waarin wonen, voorzieningen en de onderlinge sfeer en cultuur elk een gelijkwaardige plaats innemen. Behoud van het aantal inwoners levert draagvlak voor voorzieningen op, daardoor blijven die in stand en dragen bij aan het met plezier wonen in De Krim. Samen leggen ze een basis voor de manier waarop we in De Krim met elkaar omgaan. Hierna werken we dat verder uit.

Wonen

Hoe je het ook wendt of keert: welke woningen en hoeveel de komende jaren gebouwd kunnen / gaan worden is in hoge mate van invloed op hoe De Krim er in 2036 uitziet.

In het beleid van de gemeente Hardenberg wordt voor De Krim rekening gehouden met vergrijzing en krimp. Met name het aantal gezinnen met kinderen neemt de komende 20 jaar fors af. Tegelijk constateren we dat er genoeg jongeren zijn die graag in De Krim willen blijven wonen maar dat niet kunnen verwezenlijken. Om die reden zetten wij in op de bouw van betaalbare woningen voor

jongeren, met de mogelijkheid daarin een gezin te stichten. Het vrijkomende terrein waar nu het dorpshuis c.a. staat geeft de mogelijkheid daartoe.

Een tweede groep waarbij extra aandacht voor het wonen nodig is, is die van mensen met een specifieke zorgbehoefte waardoor zij nu uit het dorp moeten verhuizen. Vaak zijn dat ouderen, maar dat hoeft niet persé. Wij denken dat het een goede zaak zou zijn als de mogelijkheden worden onderzocht om voor die groep een kleinschalige woonvoorziening te creëren. Zorg zou dan door de Baalderborg geleverd kunnen worden, maar essentieel is daarbij ook de inzet vanuit de bevolking voor hulp en begeleiding. Krimse Kracht speelt daarbij een belangrijke rol als coördinator van zulke hulpverlening. Als plek voor dergelijke woningbouw zijn we inmiddels in overleg met Beter Wonen Vechtdal om daarvoor het sinds enige jaren braakliggende terrein aan de Beukenlaan te gebruiken.

Naast deze groepen is in het algemeen gesteld dat voor iedereen passende huisvesting aanwezig moet zijn. Specifiek wordt daarbij ook gedacht aan koopappartementen voor ouderen. Wellicht kunnen die ook een plek krijgen op het vrijkomende terrein van het huidige dorpshuis, maar ook andere locaties zijn denkbaar.

Door een aantal inwoners is aangegeven dat met name voor ouderen een goede openbaar vervoer verbinding met bijvoorbeeld Hardenberg het gemakkelijker maakt om in De Krim te blijven wonen. Wij ondersteunen die wens.

Samengevat: er zijn aanvullingen op de bestaande woningvoorraad nodig om iedereen in het dorp van passende huisvesting te kunnen voorzien. De mate waarin zal nader onderzocht worden. Gelukkig is er in De Krim voldoende ruimte aanwezig om adequaat en passend op deze vraag te reageren.

Ontmoeten

De Krim is een dorp waar mensen elkaar nog kennen. Voor veel mensen is dat een van de aantrekkelijke kanten van het wonen in De Krim. Ook is de ontmoeting tussen jeugd en ouderen opvallend vaak genoemd als een na te streven doel. Het samen met elkaar op willen en kunnen trekken is een basisvoorwaarde voor een “zelfredzaam” dorp.

Wij vinden de bouw van een nieuw MFA bij het evenemententerrein noodzakelijk als toekomstbestendige ontmoetingsplaats in De Krim. In het MFA krijgen ook de bibliotheek en buurtkamer een plek. Onderdeel van dit MFA moet een sporthal zijn waardoor alle sportactiviteiten in De Krim zelf plaats kunnen vinden. Die plannen worden op dit moment ontwikkeld.

Bij de bouw van dat MFA moet er rekening mee worden gehouden dat in de toekomst de scholen hun eventuele nieuwe huisvesting daarop aansluiten. We zijn hierover in gesprek ~~overleg~~ met de scholen en de gemeente omdat hiermee het MFA een extra dimensie als ontmoetingsplek krijgt.

Voorzieningen

We streven ernaar om de huidige voorzieningen op zijn minst in stand te houden en waar mogelijk te verbeteren. Sport, verenigingsleven, onderwijs, winkels enz. zijn belangrijke aspecten van een leefbaar dorp.

Door gericht te investeren in woningbouw voor specifieke groepen kunnen we het draagvlak voor deze voorzieningen en verenigingen in stand houden.

Het in stand houden van zulke voorzieningen gaat niet zomaar. Om te beginnen ligt er een grote verantwoordelijkheid voor de inwoners omdat veel voorzieningen via vrijwilligerswerk gerund worden. Om nog maar niet te spreken over “inkopen in eigen dorp”.

Ook voldoen een aantal voorzieningen niet aan de eisen die daaraan op dit moment en in de nabije toekomst gesteld worden. De voorzieningen voor binnensport zijn op dit moment zodanig dat een deel van de sporters buiten het dorp terecht moet. Het dorpshuis is hard aan een grootscheepse renovatie toe, en voldoet ook dan nog niet aan alle te stellen eisen.

Onderwijs.

Het nieuw te bouwen MFA kan een belangrijke stimulans zijn voor de verdere ontwikkeling van het onderwijs in ons dorp. Als t.z.t. voor de huisvesting van onderwijs wordt aangesloten op het MFA zijn alle mogelijkheden aanwezig voor ontwikkelingen die gaan in de richting van een Brede School. Dat vergroot met nadruk de aantrekkelijkheid van De Krim als plaats om in te wonen.

Economie

Werk voor de mensen die in De Krim wonen is belangrijk, maar staat helaas lang niet altijd in de beïnvloedingssfeer van PB. Toch ziet PB mogelijkheden voor nieuwe initiatieven vanuit het dorp. Wij denken dan met name aan kansen op het gebied van recreatie en toerisme. Naast eventuele directe inkomsten en werkgelegenheid, kan dat ook zorgen voor extra draagvlak voor de nu aanwezige winkelvoorzieningen. Zelfs is het mogelijk dat het bijdraagt aan meer naamsbekendheid waardoor mensen geïnteresseerd raken om zich in De Krim te vestigen. PB wil met ondernemers om de tafel om mogelijkheden te onderzoeken.

Zorg

Het is een gegeven dat er steeds meer ouderen komen. Zij kunnen behoefte krijgen aan hulp, zorg of begeleiding. We gaan ervan uit dat een basisvoorziening als een huisarts in De Krim zijn plek zal houden. Een kleinschalige woonvorm met professioneel zorgaanbod zou een welkome aanvulling op het gebied van zorg zijn. Maar veel zal terechtkomen op de inwoners van De Krim waar het gaat om de dagelijkse hulp en begeleiding. Daartoe zal Krimse Kracht zijn activiteiten verder uit moeten breiden. Voorwaarde is dan wel dat degenen die die hulp en begeleiding zullen ontvangen in De Krim kunnen blijven wonen. Hiervoor zijn, zoals aangegeven, aanvullingen op het woningbestand nodig. De beschikking over glasvezel in het dorp maar nu ook daar buiten maakt moderne zorg op afstand mogelijk.

Cultuur en sfeer.

Wil datgene wat wij in deze visie schetsen ook werkelijkheid worden, dan zal de cultuur en de sfeer waarmee in De Krim met elkaar omgaan gekoesterd moeten worden. Zonder de zelfstandigheid, de daadkracht en het gevoel van saamhorigheid die ons dorp kenmerkt, is realisatie van onze visie niet mogelijk. PB zal met haar verbindende positie een belangrijke rol in het onderhouden van die cultuur spelen.

Tenslotte

In deze visie hebben wij beschreven hoe, wat ons betreft, de ontwikkelingen in De Krim ertoe moeten leiden dat wie nu met plezier in De Krim woont dat over 20 jaar nog steeds kan doen. Daarvoor is veel inzet vanuit het dorp nodig en zal de aanwezige kracht van het dorp optimaal benut moeten worden.

Maar we kunnen het niet alleen. We hebben ondersteuning en medewerking nodig van instanties zoals gemeente, woningstichting en zorgaanbieders. We doen een beroep op hen om samen met De Krim te kijken waar grenzen verlegd kunnen worden als dat nodig is. Om samen met De Krim onnodige (financiële) belemmeringen weg te nemen. Om samen 2036 te kunnen concluderen: met elkaar hebben we wat moois tot stand gebracht! Het liefst verwoord in de droom die als bijlage is toegevoegd.

Bijlage 1: **EEN DROOM**

Voor u ligt het jaarverslag van Plaatselijk Belang (PB) De Krim over het jaar 2036. Een bijzonder jaar, zeker ook omdat in 2036 de prijs voor het meest leefbare dorp van Nederland door Koning Willem-Alexander aan ons dorp is uitgereikt.

Bij het in ontvangst nemen van de prijs hebben we als PB geschetst hoe in onze ogen de ontwikkeling van en in ons dorp in de afgelopen 20 jaar ervoor heeft gezorgd dat ons dorp zo leefbaar is. Die tekst gebruiken wij graag als inleiding voor dit jaarverslag.

De Krim tegen de stroom in.

Geachte Koning Willem-Alexander, leden van de jury, dorpsgenoten en andere aanwezigen.

Wat een eer, en wat een genoegen om hier te staan! Ons dorp, ons De Krim, met zijn 2400 inwoners, is uitgeroepen tot het meest leefbare dorp van Nederland. We zijn daar trots op, want we hebben daar als gezamenlijke inwoners ook hard ons best voor gedaan. Niet om deze prijs te winnen (hoewel dat een wel heel leuk gevolg van ons werk is), maar omdat we graag zo fijn mogelijk willen wonen en leven in ons dorp.

Want we wonen en leven fijn in ons dorp. We hebben woningen in alle soorten, maten en prijzen waardoor iedereen passend kan wonen. We hebben veel voorzieningen. Een prachtig MFA met een sportzaal, een buitensportaccommodatie, een zwembad, 2 scholen bij, en deels in, het MFA, we hebben nog steeds een goedlopende supermarkt, en zo kunnen we nog wel even doorgaan. En wat minstens zo belangrijk is: we hebben nog steeds de onderlinge samenhang en mentaliteit van daadkracht om zelf onze dingen te willen regelen die we ook 20 jaar geleden hadden.

Die periode van 20 jaar kiezen we niet voor niets. Want toen we zelf terugkeken op hoe het is gekomen was dat ongeveer het moment waarop we een aantal forse stappen hebben gezet. Zo ongeveer in 2015 kwam een aantal ideeën in ons dorp naar voren. Er werd nagedacht over de vervanging van ons toenmalige dorps huis met sportzaal door een MFA met volwaardige sporthal. Er leefden ideeën om woningen te bouwen voor zorgbehoevende ouderen met begeleiding / hulp vanuit ons dorp. Het terrein van het dorps huis dat vrij zou komen kon door het dorp worden ingevuld. Kortom: er leefde van alles.

We kwamen tot de conclusie dat een heldere leefbaarheidsvisie ons zou kunnen helpen bij het nemen van de juiste besluiten. Want waarom kwamen die ideeën eigenlijk naar voren? Waarom wilden we wat we wilden? Wat hadden we nodig omdat te bereiken? Wat was het verhaal erachter?

Wat was de uitgangssituatie? Een dorp met 2300 inwoners, waarin het goed wonen was. Waar de inwoners veel ideeën hadden en bereid waren de handen uit de mouwen te steken om zaken voor elkaar te krijgen. Waar veel voorzieningen aanwezig waren. Maar ook een dorp waar rekening gehouden moest worden met krimp, met vergrijzing en met op termijn minder draagvlak voor de aanwezige voorzieningen. Hoe, en in welke mate precies was niet duidelijk, maar dat het eraan zat te komen was duidelijk.

Hoogste tijd dus voor een visie op hoe De Krim een leefbaar dorp zou kunnen zijn en blijven. Gegeven de onmogelijkheid de toekomst exact te voorspellen is er voor gekozen een visie op hoofdlijnen te formuleren. In de visie werd een richting aangegeven waarin de inwoners wilden dat de ontwikkelingen zouden gaan. Die visie zou dan steeds een leidraad en inspiratiebron zijn bij het nemen van concrete besluiten.

In de gesprekken die we daarover destijds (2016/2017!) met elkaar hebben gevoerd werd al gauw het centrale thema benoemd: wie nu (2016) met plezier in De Krim woont moet dat in 2036 ook nog steeds kunnen doen. We constateerden dat dan twee zaken noodzakelijk zouden zijn: goede voorzieningen en voldoende woningen voor zowel jongeren als ouderen. Met name woningbouw werd als erg belangrijk beschouwd. Zowel jongeren als ouderen kunnen in het eigen dorp blijven wonen als ze dat willen. En behoud van de jongeren zou als gevolg hebben een blijvende instroom van kinderen op de scholen en de (sport)verenigingen.

Randvoorwaarde zou dan wel zijn dat in het dorp een goed voorzieningenniveau aanwezig moest blijven. Een goede ontmoetingsplek in de vorm van een MFA met sporthal zou de spil van dat voorzieningenniveau moeten zijn. En de herontwikkeling van het terrein van het oude dorpshuis zou ruimte moeten bieden voor gerichte woningbouw die ertoe zou moeten leiden dat jongeren de kans kregen om in De Krim te blijven wonen.

Dit alles dan met als randvoorwaarde dat de inwoners van De Krim het zoveel mogelijk zelf zouden moeten doen. Deels omdat we dat nu eenmaal gewend waren, maar ook omdat de gemeente zich op veel terreinen terugtrok. We moesten niet aan te gemeente vragen iets te doen, maar vragen het ons zo gemakkelijk mogelijk te maken het zelf te doen.

Op zich geen ingewikkelde visie, maar (juist misschien wel daarom) een die resultaat heeft gehad. Zo is het ons gelukt om op basis van de visie de gemeente Hardenberg "mee te krijgen" in onze wens meer en andere woningen te bouwen dan in de woonvisie was voorzien. Uiteindelijk bleek ook de provincie bereid mee te werken. We denken dat het draagvlak binnen het dorp daaraan heeft bijgedragen. De visie bleek ook de inwoners te inspireren. Want wat was er mooier dan er samen voor te zorgen dat de kinderen in het eigen dorp zouden kunnen blijven wonen?

Ook voor ouderen gold en geldt dat ze het liefste in eigen dorp blijven. De woningen die voor zorgbehoevenden zijn gebouwd zijn een groot succes gebleken, niet in het minst door het netwerk van vrijwilligers dat door "Krimse Kracht" is opgebouwd.

Ook was het op basis van de leefbaarheidsvisie mogelijk van diverse partijen medewerking te krijgen voor de realisatie van het MFA. Deels door subsidies, deels door de bereidheid om leningen te verstrekken, deels door bereid te zijn tijdelijk hogere tarieven te accepteren, deels door het verrichten van vrijwilligersarbeid: het feit dat we een goed verhaal konden vertellen heeft veel deuren geopend.

Datzelfde bleek toen gesproken werd over de toekomst van de scholen. Op basis van de visie is het gelukt nieuwbouw te realiseren voor beide scholen aansluitend op het MFA, waarbij het MFA ook de fysieke verbinding vormde. Zo kreeg de samenbindende functie nog beter gestalte.

Het belang daarvan is groot geweest. Eén centrale plek waar het dorp elkaar ontmoet draagt er in hoge mate aan bij dat de bijzondere cultuur van De Krim in de loop van de tijd overeind is gebleven. Ook nieuwkomers hebben zich zo snel in kunnen leven! De werkgroep "Welkom nieuwe inwoners" heeft daarvoor veel werk verzet.

Kortom: er gebeurde van alles in ons dorp. Hulp voor ouderen zodat ze in het eigen dorp konden blijven: het werd geregeld omdat het paste in onze visie. Het voortbestaan van de supermarkt heeft alles te maken met voldoende gezinnen met kinderen. Zowel buiten- als binnensport floreerde omdat de verenigingen voldoende leden hadden. Enz. enz. enz.

Als we dan terugkijken op die periode, dan kunnen we niet anders dan tevreden zijn over wat we bereikt hebben. Maar we zitten niet stil. Je moet als gemeenschap zelf actief blijven en je eigen toekomst vormgeven. Daarom zijn we weer eens gestart met het formuleren van een visie. Want die prijs willen we in de toekomst nog wel een keer hebben!